

Жасанды ұрықтандыру – репродукцияның тиімді және қауіпсіз әдісі

Фермерлер мен жеке қосалқы шаруашылық арасында жасанды ұрықтандырудың танымал болуының басты себебі - табынды селекциялық жақсарту арқылы өнімділікті арттыруға деген ұмтылыс және бұл әдісті қолдану жұқпалы және вирустық аурулардың таралуын болдырмайтындығы жақсы. Сонымен қатар, бұл генетикалық жолмен берілетін ауруларды бақылаудың керемет құралы. Жасанды ұрықтандыру – жануарларды табиғи ұрықтандыру кезінде берілетін қауіпті аурулардың алдын-алу мен сауықтырудың негізгі факторы. Тіпті, бұқаның өзі сау десек те, ол бір сиырдан екінші сиырға инфекция тасушы болады.

Аурудың таралу қаупі бұқаның жасанды емес, табиғи ұрықтандырылуы тұрғысынан қарағанда әлдеқайда жоғары. Сиырларда инфекцияның бары келесі белгілер арқылы айқындалуы мүмкін: сиыр төрт айға дейін бедеулікке шалдығады; сәтті ұрықтандыруға қарамастан, инфекция эмбрионның ерте өлтіреді; ірі бұқалармен аналықтардың жарақат алу ықтималдығы нөлге дейін азаяды.

Егер еркін ұрықтандыру кезінде бір бұқаға жылына 300 бас аналықтан келсе, онда жасанды ұрықтандыруда одан 20-25 мың доза тұқым алуға және 10 мың сиырға дейін ұрықтандыруға болады. Сонымен қатар, бұл әдіс табиғиға қарағанда 25 есе арзанырақ түседі.

Бір-бірімен тығыз байланысты будандастыруды болдырмау үшін шаруашылыққа екі жылда бір рет тұқымдық бұқаларды ауыстыру қажет, ал бұқаларды ауыстыруға әр кезде жүздеген мың теңге жұмсау керек болады. Сол кезде бұқаның асыл тұқымдылығына байланысты ұрықтың бір дозасы 600-ден 1200 теңгеге дейін тұруы мүмкін.

Бұл ретте, асылтұқымды бұқаны дұрыс күтіп-бағу және азықтандыру қажет. Егер жануардың денсаулығында қандай да бір кінәраттар болса, оны жарамсыз деп тануға тура келеді және шаруашылықта жаңа өндіруші бұқаны сатып алуға жоспарланбаған шығыстар (асылтұқымды бұқа-өндірушінің құны кем дегенде 750 мың теңге) ғана емес, сондай-ақ оны іздестіру, табуда қиындықтар туындайды. Сонымен қатар, егер сиырлар белгілі бір бұқа таңдалған сыртқы және конституциялық ерекшеліктерге байланысты топтарға бөлінген болса, сол генетикалық параметрлерге сәйкес келетін бұқаны табу қиын.

Осы қиындықтарды болдырмау үшін «Асыл түлік» АҚ маркетологтары шаруашылықтарға қолдан ұрықтандыру әдісін қолдануды ұсынады. Төл сатып алмас бұрын, мамандар бұқаның тұқымдық қасиеттеріне де, сиырдың генетикалық әлеуетіне де назар аударуға кеңес береді. «Аналық сиыр сүт өнімділігі (1 басқа жылына шамамен 8 мың кг), ақуыз, сүттің майлылығы, ұстауға бейімділігі, жануарлардың құрылымы және т. б. сияқты көрсеткіштер бойынша таңдалады.

Ал бұқаны таңдау кезінде, егер бұқа донор болса, оның төлдері қандай деген секілді нәтижелері (белгілер кешені бойынша өз ата-бабаларына

тиесілігін растау, осы бұқаның ұрғашыларын құрдастарымен салыстыру) ескеріледі.

Сәтті ұрықтандыру бұқа ұрығының сапасына тікелей байланысты. Донордың ұрығы тұқымның тектік қорына түсер алдында зерттеулердің тұтас кешені жүргізіледі, оның барысында ол әртүрлі көрсеткіштерге — бактериялық бірігушілігіне, ұтқырлыққа және т. б. бірнеше рет тексеріледі.

Сәтті ұрықтандыру жүргізуді тек кәсіби мамандар ғана жасай алады. Бүгінгі күні техник-ұрықтандырушы функцияларын нашар дайындалған тұқымдатқыштар орындап жүр. Мал өсіру саласындағы мамандар мен сарапшылардың айтуынша, ветеринарлар көбінесе жасанды ұрықтандырумен айналысады, өйткені олар жыныс мүшелерінің құрылымын біледі және жоғары немесе орта арнайы білімі бар, олар жануарлардың жағдайын бақылап, ұрықтандыру мерзімін анықтайды. Ұрықтандырушының тәжірибесі мен біліктілігі өте маңызды. Шетелде, мал шаруашылығының қарқынды дамуы кезінде бір ұрықтандырушы жылына 3 мыңға жуық бас ірі қараға қызмет көрсете алады, ал Қазақстанда орташа есеппен алғанда 1000 бас.

Қазақстанда жасанды ұрықтандырумен 500-ден аса маман айналысады.

Жасанды ұрықтандыру технологиясын дұрыс қолданбаудың себебі табындарды көбейту бойынша мамандарды даярлаудың төмен деңгейінде жатыр – бұл ұрықтандырумен айналысып жүрген техник мамандардың өз жұмысы нәтижесіндегі материалдық қызығушылығының төмендігі, ол жалпы қолдан ұрықтандыру технологиясын қолдануда мамандардың ынтасын жоғалтады, бұл жалпы ауылшаруашылық тауар өндірушілері сиырларды табиғи ұрықтандыру арқылы ұрықтандырудың жеңілдетілген процесіне көшеді. бұқа.

Жасанды ұрықтандыру технологиясының әлсіз қолданылуының себебі - табындарды көбейту бойынша мамандарды даярлау деңгейінің төмендігінде - бұл техник-ұрықтандырушылардың өз жұмысының нәтижесінде әлсіз материалдық қызығушылығы, бұл тұтастай алғанда мамандардың жасанды ұрықтандыру технологиясын қолдануға деген ынтаның жоғалуына алып келеді, жалпы ауылшаруашылық өндірушілері оңайлатылған процеске көшуде сиырларды бұқамен ұрықтандыру арқылы табиғи жолмен ұрықтандыруды құп көреді.

«Асыл түлік» асыл тұқымды мал шаруашылығы жөніндегі республикалық орталық малшыларға отандық селекцияның әртүрлі тұқымдық бұқа-өндірушілердің ұрығын, сиырлар мен қашарларды қолдан ұрықтандыруға арналған әлемдік гендік қорды, құралдар мен азотты ұсынады, сондай-ақ ІҚМ қолдан ұрықтандыру жөніндегі техниктер курстарын, жануарлар ауруларын, репродуктивтік органдарды диагностикалау қызметтерін, сиырлар мен қашарларды ректалды зерттеуді жүргізеді.

